

ALKOTMÁNYBÍRÓSÁG	
Ügyszám:	IV/909 - 0/2019
Érkezett:	2019 MÁJ 27.
Példány:	1
Melléklet:	9 db
Kezelőiroda:	du'

dr. Bodrogi Bea

GYŐRI JÁRÁSBÍRÓSÁG	
GYŐR	
Érk:	2019 MÁJ 16. Jh
Példány:	1 db
As. ügyirat	B. 931/2015

Alkotmánybíróság
Győri Járási Bíróság útján
9021 Győr, Szent István út 3.

Tisztelt Alkotmánybíróság!

Alulírott [redacted] meghatalmazott jogi képviselője
Bodrogi Bea ügyvéd [redacted]
[redacted] útján az Alkotmánybíróságról szóló 2011. évi CLII. törvény (a továbbiakban: Abtv.) 27. §-a
alapján az alábbi

alkotmányjogi panaszt

terjesztem elő. Kérem a Tisztelt Alkotmánybíróságot, hogy állapítsa meg a Győri Járásbíróság 2016. november 16-án kihirdetett B.931/2015/44. sz. elsőfokú ítéletének, a Győri Törvényszék 4.Bf.39/2017/5. számú végzésének (továbbiakban: jogerős ítélet), valamint a Kúria Bfv.III.1.359/2018/5. számú felülvizsgálati végzésének alaptörvény-ellenességét, és az Abtv. 43 §-ának megfelelően semmisítse meg azokat, mivel azok sértik az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítási szabadságot, valamint a IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot.

Indítványozói jogosultság

Az alkotmányjogi panaszt az Abtv. 27. § bekezdése alapján terjesztem elő, amely szerint alaptörvény-ellenes bírói döntéssel szemben az egyedi ügyben érintett személy vagy szervezet alkotmányjogi panasszal fordulhat az Alkotmánybírósághoz, ha az ügy érdemében hozott döntés vagy a bírósági eljárást befejező egyéb döntés a) az indítványozó Alaptörvényben biztosított jogát sérti, és b) az indítványozó a jogorvoslati lehetőségeit már kimerítette, vagy jogorvoslati lehetőség nincs számára biztosítva.

Érintettség

Az egyedi ügyben érintett személy vagyok. Az alkotmányjogi panasszal támadott bírósági határozatok olyan ügyben születtek, amelyben vádlottként szerepeltem. Az eljárás büntetőjogi felelősségemet megállapító jogerős határozattal zárult, amelyet a Kúria – felülvizsgálat keretében meghozott végzése – hatályában fenntartott. Ennélfogva az alapjogsérelem személyes és közvetlen, tényleges és aktuális érintettség folytán következett be. A támadott határozatok és azokat hatályában fenntartó Kúria végzése az ügy érdemében hozott döntések. Az elsőfokú bíróság ítéletében megállapította a bűnösségemet közokirat hamisítás bűntettében, valamint hatóság félrevezetésének vétségében és megrovásban részesített, valamint kötelezett 13.395. forint büntügyi költség megtérítésére.

Az elsőfokú bíróság ítéletét a Győri Törvényszék, mint másodfokú bíróság, a Kúria pedig felülvizsgálati eljárás keretében helybenhagyta.

Az ügyben a Győri Járásbíróság által meghozott elsőfokú ítélet, az azt helybenhagyó Győri Törvényszék másodfokú határozata, valamint a másodfokú határozatot helybenhagyó Kúria végzése sérti az Alaptörvény IX. cikkének (1) bekezdésében biztosított véleménynyilvánítási szabadságot, valamint a IX. cikk (2) bekezdésében garantált sajtószabadságot.

Jogorvoslatok kimerítése

Jogorvoslati lehetőségeimet kimerítettem. A Győri Járásbíróság első fokon 2016. november 16-án kihirdetett B.931/2015/44. számú, bűnösségemet megállapító ítéletével szemben fellebbezést nyújtottam be. A védelmi fellebbezésemet elbírálv a Győri Törvényszék, mint másodfokú bíróság 2018. március 6-án hozott jogerős 4.Bf.39/2017/5. számú végzésével helybenhagyta az elsőfokú bíróság ítéletét, mellyel szemben fellebbezésnek nincs helye. A jogerős ítélettel szemben 2018. szeptember 14-én felülvizsgálati indítványt terjesztettem elő. A Kúria 2019. február 28-án hozott végzésében az elsőfokú bíróság ítéletét, valamint a másodfokú jogerős végzést hatályában fenntartotta. A Kúria végzése ellen fellebbezésnek vagy felülvizsgálati eljárásnak nincs helye.

Határidő

Az Abtv. 30. § (1) bekezdése szerint az alkotmányjogi panaszt a sérelmezett döntés kézbesítésétől számított hatvan napon belül lehet írásban benyújtani. A támadott Kúria határozatát 2019. március 19-én vettem át, tehát az alkotmányjogi panaszom előterjesztésére a törvényi határidőn belül kerül sor.

Alaptörvény-ellenesség, alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés

Az Abtv. 29. §-a szerint az Alkotmánybíróság az alkotmányjogi panaszt a bírói döntést érdemben befolyásoló alaptörvény-ellenesség, vagy alapvető alkotmányjogi jelentőségű kérdés esetén fogadja be. Álláspontom szerint alkotmányjogi panaszom mindkét követelménynek megfelel. Az alábbiakban kifejtett érvelés szerint ugyanis a vélemény- és sajtószabadsághoz való jogom, ezen belül a tájékoztatáshoz fűződő jogom sérelmét a büntető bíróságok és a Kúria Alaptörvénynek nem megfelelő jogértelmezése közvetlenül okozza.

A közéleti viták lefolytatásának szabadsága, a közügyekről való tájékoztatás szabadsága a sajtó alapvető joga és feladata egy demokratikus társadalomban. A sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (továbbiakban: Smtv) speciális szabálya (8.§) szerint, az újságíró – szigorúan meghatározott feltételek fennállás esetén - nem vonható felelősségre olyan jogsértésért, amelyet valamely közérdekű információ megszerzésével összefüggésben követett el, és ha az adott információt általa nem, vagy csak aránytalan nehézséggel lehetne más módon megszerezni és amely nem okoz aránytalan vagy súlyos sérelmet.

A támadott bírói döntések szerint a médiatörvény hivatkozott szabálya nem ad mentességet bűncselekmény elkövetésért való felelősségre vonás alól. Álláspontom szerint a jogszabály ilyen mértékű indokolatlan és korlátozó értelmezése, valamint az egyedi ügyben – a jogszabály (Smtv) által felsorolt és - alkalmazandó szempontok teljekörű vizsgálatának és mérlegelésének elmulasztása, aránytalanul korlátozza az Alaptörvényben IX. cikk (1) bekezdésében garantált véleménynyilvánításhoz fűződő jogomat, valamint a IX. cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadságot, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

Tények

13 éve dolgozom újságíróként, munkavállalóként az [REDACTED] internetes hírportálnál. 2015 augusztusában egy tényfeltáró cikk elkészítése érdekében kirgiz állampolgárnak adtam ki magam, melynek során Magyarország déli államhatáránál csatlakoztam az országba érkező menekültekhez, hogy velük együtt végig járjam, egyben saját élményként megtapasztaljam a menedékkérők útját és erről hiteles, gyors, valósághű tájékoztatást nyújtsak a közvélemény számára. A menekültszerep vállalása mellett – előre számolva és felvállalva annak következményével – azért döntöttem, mert ebben az időszakban az újságírók nem kaptak lehetőséget a Bevándorlási és Állampolgársági Hivataltól (BÁH) arra, hogy belépjenek harmadik országbeli állampolgárok elhelyezésére szolgáló intézményekbe és az ottani életről, a hatóságok fellépéséről stb., mint közérdeklődésre számító témáról tudósítsanak. A tervezett úttal kapcsolatban előre konzultáltam a főszerkesztővel és az [REDACTED] jogászával annak érdekében, hogy munkám során a jogszabályok és az újságírókra vonatkozó etikai szabályokat betartva végezzem és azokat kizárólag a hiteles tájékoztatáshoz szükséges információ megszerzése érdekében szükséges és arányos mértékben szegjem csak meg. Az utam során ennek megfelelően nem a saját, hanem egy általam kitalált nevet adtam meg az eljárásban résztvevő személyeknek, ügyelve arra, hogy az eljárás azon szakaszában, amikor fényképet és ujjlenyomatot kell adnom, akkor időben, a valóságnak megfelelően felfedjem magam és a célomat, megelőzve bármilyen komoly(abb) jogsértés elkövetését.

A fentiekben leírt tevékenységemet az eljáró hatóságok (az ügyben eljáró első- és másodfokú bíróság, valamint a felülvizsgálatot végző Kúria) úgy értékelték, hogy munkám során közokirat-hamisítás büntettét és hatóság félrevezetésének vétségét követtem el és amely cselekményekre – tekintettel arra, hogy bűncselekmények - nem alkalmazható az eljárásban általam hivatkozott sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény (Smtv.) speciális szabálya.

Érdemi panasz

Az Alaptörvény 28. cikke szerint a bíróságok a jogalkalmazás során a jogszabályok szövegét elsősorban azok céljával és az Alaptörvénnyel összhangban értelmezik. Az Alaptörvénynek ez a rendelkezése a bíróságok számára alkotmányos kötelezettségként írja elő, hogy ítélező tevékenységük során a jogszabályokat az Alaptörvénnyel összhangban értelmezzék. Ebből a kötelezettségből következik, hogy a bíróságnak a jogszabályok adta értelmezési mozgástér keretein belül azonosítaniuk kell az eléjük kerülő ügy alapjogi vonatkozásait, és a bírói döntésben alkalmazott jogszabályokat az érintett alapjog alkotmányos tartalmára tekintettel kell értelmezniük. Ha a bíróság az előtte fekvő, alapjogilag releváns ügy alapjogi érintettségére tekintet nélkül járt el, és az általa kialakított jogértelmezés nem áll összhangban e jog alkotmányos tartalmával, akkor a meghozott bírói döntés alaptörvény-ellenes [3/2015. (II. 2.) AB határozat, ABH 2015, 83, 89.].

A fentiek értelmében ügyemben az eljáró bíróságoknak a sajtószabadságról és a médiatartalmak alapvető szabályairól szóló 2010. évi CIV. törvény 8.§. rendelkezését elsősorban annak céljával és az Alaptörvénnyel összhangban kellett volna értelmezniük és azonosítaniuk az ügy alapjogi vonatkozásait: a szólás és sajtószabadsághoz való jogot, valamint az állam bűnüldözési érdekét, majd ezeket együttesen az Alaptörvénnyel összhangban értelmezni. Az ügyemben eljáró bíróságok ezt a kötelezettségüket elmulasztották és ezzel mindhárom döntés alaptörvény-ellenességét idézték elő.

Az Alkotmánybíróság gyakorlata során számos határozatában értelmezte a véleménynyilvánítási szabadság és a sajtószabadság alapjogának tartalmát. A határozatok következetesen hangsúlyozzák, hogy e szabadságok a plurális, demokratikus társadalom alapvető értékei. A véleménynyilvánítási szabadságának kitüntetett szerepe van az alkotmányos alapjogok között, azoknak a kommunikációs alapjogoknak az "anyajoga", amelyek az egyén megalapozott részvételét biztosítják a társadalmi és politikai folyamatokban.

Az eszmék, nézetek szabad kifejtése a demokratikus társadalom létezésének alapfeltétele [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 171.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlata kezdettől fogva képviseli azon nézetet, mely szerint „(az) egyéni véleménynyilvánítási szabadság szubjektív joga mellett az Alkotmány 61. §-ából [Alaptörvény IX. cikkéből] következik a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség.

A szabad véleménynyilvánításhoz való jog objektív, intézményes oldala nem csak a sajtószabadságra, oktatási szabadságra stb. vonatkozik, hanem az intézmény rendszernek arra az oldalára is, amely a véleménynyilvánítási szabadságot általánosságban a többi védett érték közé illeszti. Ezért a véleménynyilvánítási szabadság alkotmányos határait úgy kell meghatározni, hogy azok a véleménynyilvánító személy alanyi joga mellett a közvélemény kialakulásának, illetve szabad alakításának a demokrácia szempontjából nélkülözhetetlen érdekét is figyelembe vegyék" [30/1992. (V. 26.) AB határozat, ABH 1992, 167, 172.]. Az Alkotmánybíróság gyakorlatában tehát a szabad véleménynyilvánítás joga kettős megalapozottsággal bír: a véleményszabadság egyszerre szolgálja az egyéni autonómia kiteljesedését és a közösség oldaláról a demokratikus közvélemény megteremtésének, fenntartásának a lehetőségét.

Az Alkotmánybíróság rámutatott továbbá arra, hogy "(a) véleménynyilvánítási szabadság a sajtószabadság vonatkozásában sajátosan érvényesül. A sajtó szabadságát arra figyelemmel kell garantálnia az államnak, hogy a sajtó a véleményalkotáshoz szükséges információszerzésnek, a véleménynyilvánításnak és véleményformálásnak kitüntetett fontosságú eszköze" [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229.)

A sajtó szabadságának joga - az Alaptörvény hatálya alatt is - kettős megalapozottságú, így a politikai közösség oldaláról igényként jelenik meg a szabad sajtó működésén alapuló, a demokratikus közvélemény kialakításához nélkülözhetetlen közérdekű információk megszerzésének, a véleményformálás alapját képező tájékozódásnak a joga. A demokratikus közvélemény alakítása a sajtó mint intézmény jogaként, egyben felelősségeként jelentkezik [165/2011. (XII. 20.) AB határozat, ABH 2011, 478, 503.]. A sajtószabadság jogának korlátozására kivételesen, csak szűk körben és arányos módon kerülhet sor akkor, ha azt más alapjogvédelme, vagy "a demokratikus közvélemény kialakulása feltételeinek és működése fenntartásának biztosítására irányuló állami kötelezettség teszi szükségessé" [37/1992. (VI. 10.) AB határozat, ABH 1992, 227, 229.].

A 13/2014. (IV.18) AB határozat értelmében a sajtó olyan fórumot kínál a szólás szabadságához és a közügyek szabad vitathatóságához, amely kulcsfontosságú szerepet játszik abban, hogy a közvélemény és a politikusok számára ellenőrizhetővé válhassanak a közhatalmat gyakorlók, illetve a köztisztviselők. A polgárok kizárólag ilyen információk birtokában alkothatnak szabad véleményt a közhatalmat gyakorlók teljesítményéről, munkájának hatékonyságáról és minőségéről. Az állami szervek ellenőrizhetősége pedig a polgárok demokratikus önkormányzásának lehetőségét biztosítja, így a polgároknak alapvető joguk van ahhoz, hogy a közügyeket érintő kérdésekről információhoz jussanak. Az Alkotmánybíróság joggyakorlata e téren a szólás- és sajtószabadságnak arra az értelmezésére épül, amely ezekre a jogokra a demokratikus jogállam, társadalom és közvélemény kitüntetett védelmet érdemlő fundamentumként tekint, és ezzel különösen erős védelemben részesíti a közügyek vitájához kapcsolódó közléseket (7/2014.(III.7.) AB határozat, indokolás (39)-(40) és (45)-(46), 13/2014.(IV.18.) AB határozat, indokolás (25).

A fentiekben kifejtett szólás- és sajtószabadsághoz való alapjog mellett jelen ügyben fontos szempont az állam bűnüldözési érdeke, amelynek értékelését és mérlegelését – a szólás és sajtószabadság alapjogának korlátozása viszonylatában - az ügyemben eljáró bíróságok nem végezték el. A strasbourgi székhelyű Európai Emberi Jogi Bíróság (továbbiakban: Bíróság) több ügy kapcsán is foglalkozott a kérdéssel, egymáshoz való viszonyával és amelyek ügyem elbírálása során fontos iránymutatásként szolgálnak.

A Voskuil k. Hollandia ügyben az újságíró azert marasztalta el a nemzeti bíróság, mert nem fedte fel a komoly visszaélésekkel kapcsolatos információkat ismerő forrását. A Bíróság a szankció súlyosságának mérlegelése nélkül azt állapította meg, hogy az újságírói források védelmének elve felülírja a bűnüldözési érdeket (64752/01, §72-73).

Az újságírói források védelméhez hasonlóan a Bíróság "közérdekű bejelentők" ("whistleblower") esetében is a büntetőjogi szankció mellőzését tartja az Egyezményvel összhangban állónak. A Haldimann és mások v. Svájc ügyben a Bíróság az Egyezmény 10. cikkének védelme alá vonta, hogy egy újságíró magát hamisan vásárlónak kiadva, egy biztosítási ügynököt megtéveessen és róla rejtett kamerával készített felvételt nyilvánosságra hozzon. (21830/09, §10, 61). Ezekben az esetekben a Bíróság arra a következtetésre jutott, hogy a sajtó információközlési és a társadalomnak ezek megismerésére vonatkozó joga erősebb, mint az állam bűnüldözési érdeke.

Álláspontom szerint az ügyemben eljáró bíróságok az Smtv. hivatkozott rendelkezését (8.§) nem értelmezték összhangban az Alaptörvényben biztosított szólás és sajtószabadsághoz való joggal és elmulasztották elvégezni az alapjog korlátozásának alkotmányosságához előírt szükségesség és arányosság tesztet, amelyet az Smtv. 8.§-a is megkíván: 8.§ (1) bekezdés szerint: „A médiatartalom-szolgáltató, annak munkavállalója vagy a médiatartalom-szolgáltatóval munkavégzésre irányuló egyéb jogviszonyban álló személy nem vonható felelősségre olyan jogsértésért, amelyet valamely közérdekű információ megszerzésével összefüggésben követett el, és az adott információ általa nem, vagy csak aránytalan nehézséggel lett volna más módon megszerezhető, feltéve, hogy az így elkövetett jogsértés nem okoz aránytalan vagy súlyos sérelmet, továbbá az információ megszerzésére nem a minősített adatok védelméről szóló törvény megsértésével került sor.”

A hivatkozott jogszabálynak az a rendeltetése (Smtv 8.§), hogy olyan esetekre nyerjen alkalmazást, amikor az újságíró magatartása megvalósít valamely jogsértést, azonban a cselekmény „elkövetése” a közönség tájékoztatása végett mégis szükséges. A jogszabályi rendelkezés nem biztosít korlátlan és általános mentesülési lehetőséget bármely jogsértés alól, mivel az eljáró bíróságoknak a jogszabályban előírt további és együttes feltételek fennállását is vizsgálniuk kell: Az érintett személy médiatartalom szolgáltató munkavállalója vagy vele egyéb jogviszonyban álló személy-e? A jogsértés valamely közérdekű információ megszerzésével összefüggésben követte-e el? Az adott információ általa nem vagy aránytalan nehézséggel lett volna más módon megszerezhető? A jogsértés okozott-e aránytalan vagy súlyos sérelmet?

Az eljárás során a jogszabályban előírt feltételek vizsgálata csak részben valósult meg. Újságírói minőségem és a [REDACTED] internetes hírportálhoz fűződő jogviszonyomat igazoltam. Az eljárás során a cikk által feldolgozott téma közérdekű jellegét senki nem vitatta, sőt az elsőfokú bíróság azt is elismerte, hogy a cikk „tartalmaz olyan plusz közléseket”, amelyek a cikk megjelenése időpontjában más híradásokból hiányoztak. Az adott időszakban a menekültekkel való hatósági bánásmódról korlátozott mértékben és módon lehetett információhoz jutni. Ennek kapcsán fontos megemlíteni, hogy az ügyben tanúként is szereplő [REDACTED] újságíró eljárást indított a Magyar Állam ellen az Emberi Jogok Európai Bírósága előtt (Application No.15428/16). Az ügy tárgya az, hogy [REDACTED] kérelmét a BÁH következetesen elutasította és kizárólag az állami fenntartású köztelevízió számára adott engedélyt a fogadó állomásokra való belépéshez és az onnan való tudósításra.

Végül az Smtv. 8.§-a szerint a felelősség alóli mentesülés vonatkozásában azt is vizsgálnia kell az eljáró bíróságoknak, hogy az elkövetett jogsértés okozott-e aránytalan vagy súlyos sérelmet. Jelen ügyben ez annak a vizsgálatát jelenti, hogy az általam elkövetett bűncselekmény (álnévvel adott aláírás és ezzel a cselekménnyel megvalósított közokirat hamisítás és a hatóság félrevezetése) kinek és mennyire okozott súlyos sérelmet s ez a sérelem arányban van-e az elkövetett cselekmény céljával, a közvélemény hiteles tájékoztatásával.

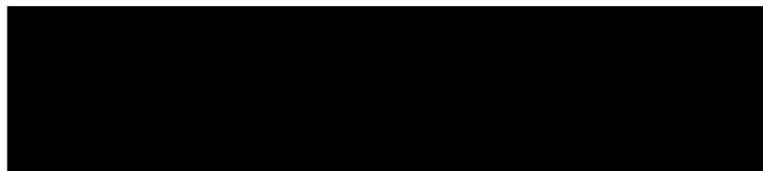
A jogszabálynak ez utóbbi rendelkezése azt kívánja meg a jogalkalmazótól, hogy az Alaptörvény 28. cikkének megfelelően végezze el az alapjog (szólás- és sajtószabadság) korlátozásának alkotmányosságához előírt szükségesség és arányosság tesztet.

Egyrészt az eljárás során a bíróságok az Smtv. 8.§-át úgy értelmezték, hogy „a rendelkezésben megjelölt jogsértés nem ad felhatalmazást bűncselekmény elkövetésére, azaz a jogszabályban meghatározott jogsértés nem terjedhet ki bűncselekmény elkövetésének engedélyére.” Továbbá az eljáró bíróságok – az Smtv. 8. §-ában előírtak ellenére - elmulasztották elvégezni ügyekben az alapjog korlátozásának alkotmányosságához előírt szükségesség és arányosság tesztet: annak vizsgálatát, hogy az elérni kívánt cél fontossága (állam bűnüldözési érdeke) és az ennek érdekében okozott alapjogsérelem súlya megfelelő arányban van-e egymással, valamint annak vizsgálatát, hogy az adott cél eléréséhez szükséges-e büntetőjog eszközeivel fellépni.

Összefoglalva: A jogszabály ilyen mértékű indokolatlan és korlátozó értelmezése, valamint az egyedi ügyben – a jogszabály (Smtv) által felsorolt és - alkalmazandó szempontok teljekörű vizsgálatának és mérlegelésének elmulasztása, sérti az Alaptörvényben IX. cikk (1) bekezdésében garانتál véleménynyilvánításhoz fűződő jogomat, valamint a IX. cikk (2) bekezdésében foglalt sajtószabadságot, a demokratikus közvélemény kialakulásához szükséges szabad tájékoztatás feltételeit.

Budapest, 2019. május 13.

A panaszos képviselőjében

dr. Bodrogi Bea ügyvéd

Mellékletek:

Meghatalmazások

Előzményi ítéletek, felülvizsgálati kérelem

Nyilatkozat az ítélet nyilvánosságáról